

„Wie goed smeert - rijdt goed”

Door:
Wagenmakerij
Stolk

Wie goed smeert, rijdt goed. Een spreekwoord uit de oude doos. De collinge patent-as, vanaf ± 1825 ook veel toegepast buiten Engeland, is meer dan welke as dan ook gevoelig voor beschadigingen. Een goed smeergebruik is dan ook noodzakelijk. Smeer wiel voor wiel. Zo voorkomt men onderling verwisselen. Controleer de merktekens. Onderstaand smeerschema is volgens oud gebruik en naar onze mening één van de beste methoden een patent-as te smeren.

Smeerschema

- 1 Blokkeer de wielen van het rijtuig aan de linkerkant als men aan de rechterkant gaat smeren en vice versa.
- 2 Neem de wielsleutel en draai de klot of stofdop los. Over het algemeen tegen de wijzers van de klok indraaien. Hierna wiel opkrikken.
- 3 Klot, splitpen, buitenste en binnenste moer verwijderen. *Voorzichtig*, de ene moer heeft een linkse draad, de andere een rechtse.
- 4 Wiel voorzichtig naar voren bewegen en *let op!* De sluitring komt nu los en kan men er uit halen.
- 5 Het wiel kan men nu verwijderen + de leren ring.
- 6 Maak nu alles goed schoon. Let speciaal op het oliereservoir. Dit is een diepe groeve in de asarm en in de bus.
- 7 Controleer of de leren ringen niet versleten zijn. Zo ja, vervang ze door nieuwe. Voor gebruik een nieuwe leren ring een nacht in de olie leggen.
- 8 Plaats nu de achterste leren ring terug op de as. Vul beide oliereservoirs. Schuif het wiel direkt op de as en schuif ook de sluitring op z'n plaats.
- 9 Nu binnenste moer stellen, d.w.z. vastdraaien met de wielsleutel totdat hij handvast zit en dan 1 kwart slag terug, dus losser draaien. Controleer of het wiel een vrije loop heeft. Zo niet, opnieuw stellen en nu iets meer dan 1 kwart slag terugdraaien. Controleer opnieuw.
- 10 Hierna buitenste moer opdraaien. Handvast aandraaien. Splitpen plaatsen.
- 11 Als laatste de klot, met in de kraag een leren ring. Deze vult men schraal half vol met olie. Plaats hem in de wielsleu-

- tel. Snel opdraaien zodat niet alle olie tijdens het opdraaien er weer uitvalt.
- 12 Krik verwijderen.
- 13 Controleer de volgende dag of het wiel geen olie heeft verloren. Vervang alsnog de leren ringen.

Het vullen van de klot

Veel misverstanden bestaan er over het wel of niet vullen van de klot met olie. Een kleine toelichting lijkt op z'n plaats. Een as welke droog loopt, raakt verhit en loopt vast. Om dit zo veel mogelijk te voorkomen is de asarm van de collinge patent-as in het midden over $\pm 2\frac{1}{2}$ cm lengte iets dunner. Een soort oliereservoir. Dit extra reservoir zorgt ervoor dat wanneer het wiel in beweging is er een pompwerking ontstaat. Geleidelijk wordt de olie vanuit de klot over de asarm heen gezogen. Wanneer door onoplettendheid het wiel tijdens de smering droog teruggeplaatst zou worden, en alleen de klot met olie gevuld wordt, treedt deze pompwerking niet op. Bij goed onderhouden assen kan een enkele keer een smering volstaan met het losdraaien van de klot en deze bij te vullen.

Niet voor niets noemt men een klot in het Engels ook wel: OIL CUP!

